

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

О.О. Азюковський

“__” вересня 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Планування діяльності підприємства

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок спеціальності 073 Менеджмент

(шифр і назва спеціальності)

Факультет менеджменту

Робоча програма „Планування діяльності підприємства” для студентів за спеціальністю 073 „Менеджмент”, „_03_” вересня 2018 року – 10 с.

Розробники: Саннікова С.Ф., доцент, канд. техн. наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії) менеджменту

Протокол від “30” серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри (циклової, предметної комісії) менеджменту

_____ (Швець В.Я.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“30” серпня 2018 року

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за спеціальністю 073 „Менеджмент”

Протокол від “03” вересня 2018 року № 1

“03” вересня 2018 року Голова _____ (Швець В.Я.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 07 «Управління і адміністрування» (шифр і назва)	Вибіркова
	Напрямок підготовки „Менеджмент” (шифр і назва)	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 073 „Менеджмент”	Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 150		3-й
		Семестр
		6-й, 3 чверть
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента – 12	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції
		36 год.
		Практичні, семінарські
		18 год.
		Самостійна робота
96 год.		
		Вид контролю: залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: 0,5625

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Планування діяльності підприємства» є формування у студентів системи знань з методології розроблення перспективних і поточних планів у діяльності підприємства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Планування діяльності підприємства» є:

- опанування форм, методів і процесу планування;
- визначення структури і технології розроблення типових планів щодо економічного розвитку підприємства, складу показників і методики їх розрахунку, оптимізації виробничої програми.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

- загальні закономірності, наукові принципи розробки планів, що відповідають вимогам ринку;
- методи, способи і прийоми обґрунтування конкретних планових показників;
- зміст, форму, структуру і порядок розробки плану;
- вимоги до послідовності процедур складання різних розділів плану;
- чинники, які впливають на техніко-економічні показники діяльності підприємства та методику їх визначення;
- механізм взаємодії виробничих підрозділів, функціональних відділів і планових служб при складанні плану; методику контролю за виконанням планових показників;

вміти :

- дослідити кон'юнктуру ринку та життєвий цикл продукції підприємства;
- правильно визначити обсяги збуту та виробничої програми в умовах конкурентного середовища діяльності підприємства;
- знаходити рішення тих чи інших економічних проблем, що виникатимуть в процесі їх

практичної діяльності;

- розрахувати техніко-економічні показники діяльності підприємства на плановий період;
- визначати вплив факторів на планові показники;
- оцінювати ефективність розроблених планів, здійснювати контроль за їх виконанням та робити висновки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент набуває наступні загальні та спеціальні компетенції, що трансформуються у відповідні результати навчання:

компетенції:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами;
- здатність здійснювати декомпозицію і синтез функцій менеджменту в організаціях сфери матеріального виробництва й невиробничої сфери та іншомовні комунікації;

результати навчання:

- виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;
- демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень;
- здійснювати декомпозицію і синтез функцій менеджменту в організаціях сфери матеріального виробництва та невиробничої сфери та іншомовні комунікації.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність і особливості планування на підприємстві

Планування як наука. Планування як сфера людської діяльності. Сутність науки планування. Предмет, об'єкт і методи дослідження. Теоретичні підвалини планування мікро-систем. Принципи планування, їх реалізація. Методи розробки планів і сфери їх застосування.

Процес планування і вибір рішень. Характеристика планування як орієнтованої на майбутнє діяльності з прийняття рішень. Альтернативність вибору та критерії прийняття раціональних рішень. Формальний і системний підходи у плануванні.

Планування як функція управління підприємством. Місце планування в управлінській діяльності. Планування як процес складання і прийняття планів. Планування за умов різної визначеності факторів зовнішнього середовища.

Методи та інструменти планових розрахунків. Перетворення наявної інформації в інформацію для планування. Показники як інформація для планування. Методи обчислення показників. Моделювання багатоваріантних планових розрахунків. Використання описових, пояснювальних та імітаційних моделей.

Тема 2. Система планів підприємства

Функціонування системи планування на підприємстві. Сутність системи планування згідно з теорією систем. Система планування і система планів: термінологічні особливості. Передумови створення і ефективного функціонування системи планування на підприємстві.

Різновиди планів та їх комплекси. Класифікаційні ознаки та різновиди планів на підприємстві. Комплекси планування: генеральне, цільове, стратегічне, поточне, оперативно-календарне. Зведене планування загальних результатів і фінансове планування.

Зміст планів і організація їх розробки. Формалізоване представлення планування як досягнення взаємоузгодженості завдань підприємства. Поточний план як основна складова частина системи планів, його задачі, склад, загальний порядок розробки. Особливості організації розробки планів на підприємствах із централізованими та децентралізованими функціями планування.

Тема 3. Маркетингові дослідження і планування збуту продукції

Формування плану збуту з урахуванням досліджень ринку, життєвого циклу продукції і детермінантів попиту. План збуту продукції, поняття, основні вихідні дані формування плану, необхідність маркетингових досліджень. Особливості визначення ринкового попиту на продукцію широкого вжитку та промислового призначення. Життєвий цикл виробів, його вплив на величину збуту продукції та одержання прибутку від їх реалізації. Вплив на попит і обсяги продукції різних факторів (детермінантів) попиту.

Планування реклами. Поняття та мета реклами. Комунікаційна політика у здійсненні планів збуту продукції. Види та основні носії реклами. Розробка програми рекламування. Обґрунтування вибору рекламних засобів і ефективність реклами.

Планування збуту продукції. Характеристика планового обсягу збуту продукції. Показники плану. Залишки нереалізованої продукції. Планування витрат на збут продукції. Канали збуту продукції та стимулювання збуту з метою підвищення попиту на продукцію.

Тема 4. Планування виробництва продукції

Виробнича програма підприємства, її зміст та оптимізація. Характеристика виробничої програми і вихідних даних для її планування. Структура виробничої програми підприємства. Державний контракт і державне замовлення, їх характеристика. Планування виробничої програми у натуральних і вартісних показниках. Оптимальний розподіл планової кількості кожної номенклатурної позиції за календарними періодами року (квартал, місяць). Оптимізація виробничої програми, планування оптимальної структури номенклатурних позицій. Максимально можливий обсяг виробництва продукції.

Планування обсягів виробництва продукції у вартісному виразі. Товарна, валова, реалізована та чиста продукція. Їх характеристика. Склад та розрахунки. Визначення залишків незавершеного виробництва при плануванні валової продукції.

Тема 5. Оперативно-календарне планування

Зміст і завдання оперативно-календарного планування. Характеристика оперативно-календарного планування. Задачі та зміст календарного планування та диспетчерського регулювання. Міжцехове та внутрішньоцехове планування. Планово-облікові одиниці та системи оперативного планування.

Ритмічність виробництва. Характеристика рівномірного і ритмічного виробництва. Планування та оцінка рівня ритмічності виробництва на підприємстві.

Особливості оперативно-календарного планування на підприємствах одиничного, серійного і масового типів виробництва. Головне завдання оперативно-календарного планування на підприємствах одиничного типу виробництва. Об'єкт планування, порядок проходження замовлень; системи і календарно-планові розрахунки при одиничному типі виробництва. Розробка виробничих програм для цехів і дільниць. Особливості та головне завдання оперативно-календарного планування у серійному виробництві. Календарно-планові нормативи та їх розрахунки. Системи, які використовуються в процесі оперативно-календарного планування на підприємствах серійного типу; різновиди: комплектні та подетальні. Планування виробничих програм цехом і дільницями. Особливості та головне завдання оперативного планування на підприємствах масового типу виробництва. Характеристика подетальних систем планування. Розрахунки календарно-планових нормативів. Планування роботи потокових ліній. Розробка виробничих програм для цехів і дільниць.

Тема 6. Матеріально-технічне забезпечення виробництва

Зміст планування матеріально-технічного забезпечення (МТЗ) та послідовність його розробки. Зміст та завдання планування МТЗ підприємства, вихідні дані для розробки плану та послідовність його розробки. Методи вивчення ринку продукції. Методи вивчення ринку матеріальних ресурсів.

Планування потреби в матеріальних ресурсах. Методи розрахунку потреби в матеріальних ресурсах для основного виробництва. Особливості визначення потреби в деяких галузях промисловості. Розрахунок потреби в паливі та енергії.

Запаси та регулювання їх розмірів. Склад та класифікація запасів. Нормування виробничих запасів. Графік зміни запасів при постійних інтервалах обсягів поставок.

Визначення потреби цехів у матеріальних ресурсах. Методи розрахунку потреби цехів у матеріально-технічних ресурсах (МТР). Лімітування відпуску матеріалів цехам. Способи забезпечення цехів матеріальними ресурсами.

Тема 7. Виробнича потужність підприємства

Види виробничої потужності та чинники, що її визначають; послідовність їх розрахунків. Поняття, мета та етапи визначення потужності підприємства. Види потужностей. Вимірники потужності. Чинники, які формують потужність підприємства. Послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства. Фонди часу, які використовуються при розрахунках потужності та їх визначення.

Методики розрахунку виробничої потужності. Вихідні дані для розрахунку потужності. Визначення потужності у загальному вигляді. Методика розрахунку виробничої потужності на підприємствах і в підрозділах різних типів виробництва. Визначення виробничої потужності складальних цехів і підрозділів.

Визначення максимально можливого випуску продукції з наявної потужності. Визначення обсягів введення в дію нових (додаткових) виробничих потужностей. Визначення середньорічної потужності для обґрунтування обсягів випуску продукції у плановому році.

Система показників виробничої потужності. Основні шляхи підвищення ефективності використання виробничих потужностей.

Тема 8. Персонал і оплата праці

Планування персоналу. Персонал у потенціалі підприємства. Класифікація категорій персоналу. Завдання планування персоналу. Вихідні дані для розробки плану персоналу. Показники чисельності персоналу. Методи визначення чисельності персоналу. Розрахунок планового балансу робочого часу. Розрахунок чисельності окремих категорій працюючих. Визначення додаткової потреби у персоналі.

Планування продуктивності праці. Залежність чисельності персоналу від продуктивності праці. Задачі планування продуктивності праці. Вихідні дані для розробки плану з продуктивності праці. Показники продуктивності праці та методи їх обчислення. Розрахунки економії робочої сили під дією техніко-економічних факторів.

Планування оплати праці. Завдання планування оплати праці. Склад планового фонду заробітної плати. Вихідні дані для розробки плану заробітної плати. Фонд оплати праці годинний, денний, річний. Показники, що характеризують оплату праці. Методи визначення планового фонду заробітної плати. Розрахунки планового фонду заробітної плати за елементами. Розрахунок середньої заробітної плати. Співвідношення росту продуктивності праці та середньої заробітної плати персоналу.

Тема 9. Витрати виробництва

Мета, завдання та послідовність розробки плану собівартості продукції. Мета розробки плану із собівартості продукції. Завдання плану із собівартості. Вихідні дані для розробки плану. Послідовність розробки плану. Показники планових розрахунків.

Розрахунок витрат за техніко-економічними факторами. Послідовність розрахунку планової собівартості. Класифікація факторів, що впливають на рівень витрат. Методика розрахунку зміни собівартості внаслідок дії факторів.

Планування собівартості реалізованої продукції. Визначення собівартості реалізованої продукції. Склад витрат виробничої собівартості. Склад статей калькулювання виробничої собівартості. Розподіл загальновиробничих витрат на постійні та змінні. Формування собівартості продукції. Взаємозв'язок операційних витрат за функціями та економічними елементами.

Розрахунок калькуляційних статей прямих витрат. Методика розрахунку статей прямих витрат (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці). Методика складання зведеного кошторису. Взаємозв'язок кошторису на виробництво з іншими розділами внутрішньофірмового плану.

Тема 10. Фінансове планування

Зміст і завдання фінансового плану. Визначення обсягів фінансових ресурсів і джерел їх надходження. Основні завдання фінансового планування. Види фінансових планів: довгостроковий, поточний і оперативний. Складання фінансового плану за видами діяльності: оперативної, інвестиційної та фінансової.

Планування потреби у фінансових ресурсах. Планування потреби в основному і оборотному капіталі. Джерела фінансування капітальних вкладень. Методи розрахунку потреби в оборотних коштах.

Планування прибутковості підприємства. Валовий і чистий прибуток. Їх характеристика і послідовність розрахунку. Пасивна і активна стадії складання плану з прибутку. Методи планування прибутку.

Основні умови прибутковості підприємства. Аналіз “витрати-обсяг-прибуток” в процесі фінансового планування. Показники прибутковості підприємства. Види рентабельності та їх розрахунки. Основні фінансові документи, що використовуються в процесі фінансового планування. Оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 11. Організаційно-технічний розвиток

Технічний та організаційний розвиток підприємства. Зміст, завдання та послідовність розробки плану організаційно-технічного розвитку підприємства. Основні складові плану. Етапи планування організаційно-технічного розвитку підприємства. Техніко-економічний аналіз. Зміст, структура, основні елементи. Фактори технічного та організаційного рівня розвитку підприємства.

Оцінка технічного рівня розвитку підприємства. Економічне обґрунтування організаційно-технічних заходів. Види ефектів від реалізації організаційно-технічних заходів. Система показників та методика оцінки загальної економічної ефективності організаційно-технічних заходів. Методи планування організаційно-технічного розвитку підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекції	практ.	самост. робота
Тема 1. Сутність і особливості планування на підприємстві	11	2	1	8
Тема 2. Система планів підприємства	11	2	1	8
Тема 3. Маркетингові дослідження і планування збуту продукції	14	4	2	8
Тема 4. Планування виробництва продукції	14	4	2	8
Тема 5. Оперативно-календарне планування	11	2	1	8
Тема 6. Матеріально-технічне забезпечення виробництва	11	2	1	8
Тема 7. Виробнича потужність підприємства	16	4	2	10
Тема 8. Персонал і оплата праці	16	4	2	10
Тема 9. Витрати виробництва	16	4	2	10
Тема 10. Фінансове планування	15	4	1	10
Тема 11. Організаційно-технічний розвиток	11	2	1	8
Контрольні заходи	4	2	2	
Усього годин	150	36	18	96

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність і особливості планування на підприємстві	1
2	Тема 2. Система планів підприємства	1
3	Тема 3. Маркетингові дослідження і планування збуту продукції	2
4	Тема 4. Планування виробництва продукції	2
5	Тема 5. Оперативно-календарне планування	1
6	Тема 6. Матеріально-технічне забезпечення виробництва	1
7	Тема 7. Виробнича потужність підприємства	2
8	Тема 8. Персонал і оплата праці	2
9	Тема 9. Витрати виробництва	2
10	Тема 10. Фінансове планування	1
11	Тема 11. Організаційно-технічний розвиток	1

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність і особливості планування на підприємстві	8
2	Тема 2. Система планів підприємства	8
3	Тема 3. Маркетингові дослідження і планування збуту продукції	8
4	Тема 4. Планування виробництва продукції	8
5	Тема 5. Оперативно-календарне планування	8
6	Тема 6. Матеріально-технічне забезпечення виробництва	8
7	Тема 7. Виробнича потужність підприємства	10
8	Тема 8. Персонал і оплата праці	10
9	Тема 9. Витрати виробництва	10
10	Тема 10. Фінансове планування	10
11	Тема 11. Організаційно-технічний розвиток	8

7. Індивідуальні завдання

Теми індивідуальних завдань визначаються викладачем та повідомляються студентам не пізніше, ніж за тиждень до проведення практичного заняття.

8. Методи навчання

Інтерактивні лекції, практичні заняття.

9. Методи контролю

Усні опитування на практичних заняттях за матеріалом лекцій, обговорення, розв'язання задач, участь в обговоренні тем занять, робота в групі, контрольна робота з лекційного курсу, яка містить 2 відкритих питання.

Підсумкове оцінювання знань студенту з «Планування діяльності підприємства» можливе за результатами поточної успішності або за результатами заліку. Для студентів, які не мають поточної оцінки з практичних занять обов'язковим є складання заліку.

Залік являє собою письмову роботу, яка складається з:

- 1) 2 (двох) теоретичних питань, вага кожного завдання 16 бали з 8 (восьми) тестових завдань, вага кожного завдання 2 бали;
- 2) 4 (чотирьох) практичних завдань (задач), вага кожного 13 балів.

Час на виконання залікового завдання становить 90 хвилин (одну пару).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Студенти можуть отримати підсумкову (залікову) оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного оцінювання на практичних заняттях та контрольній лекційній роботі складатиме не менше 60 балів.

Поточне оцінювання та самостійна робота	Підсумкова робота (залік)	Сума
Практичні – 6,5 бали за відвідування і активну участь на занятті Розподіл від 1 до 6,5 балів за роботу на практичному занятті: 1 Бал - Задовільно 3 Бали - Добре 5 Балів - Дуже Добре 6,5 Бали - Відмінно 1 лекційна контрольна робота (максимально 1 робота дає 48 балів): Незадовільно – 0-30 балів Задовільно – 31-35 бали Добре – 36-42 бали Відмінно – 44-48 балів	100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Базова:

1. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства. Навч. посіб. / Г.М. Тарасюк, Л.І. Шваб. – К.: «Каравела», 2003. – 432 с.
2. Планування діяльності підприємства: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / М.А.Белов, Н.М.Євдокимова, В.Є.Москалюк та ін.; За заг. ред. В.Є.Москалюка.- К.: КНЕУ, 2000. - 252 с.
3. Бухалков М. И. Внутрифирменное планирование. – М.: ИНФРА, 2001.- 400 с.
4. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства. – К.: Скарби, 2002. - 334 с.
5. Іванова В.В. Планування і контроль на підприємстві: Навчальний посібник/ В.В.Іванова.-Суми: Університетська книга, 2011. – 443 с.
6. Планування і контроль на підприємстві: Навчальний посібник / За ред. М.О. Данилюка .- Львів: «Магнолія 2006», 2009. – 531 с.
7. Тарасюк Г.М. Планування комерційної діяльності / Г.М. Тарасюк. - К.: Каравела, 2008. - 400 с.

Додаткова:

1. Зінь Е.А. Планування діяльності підприємства: Підручник / Е.А. Зінь, М.О. Турченко. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 320 с.
2. Економіка підприємства: підручник / Г.О. Швиданенко, В.Г. Васильков, Н.П. Гончарова – К.: КНЕУ, 2009. – 598 с.
3. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навчальний посібник / М.Я. Коробов. – К.: Знання, КОО, 2007. – 378 с.
4. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика. Навч. посібн. / В.В. Куліш. – 2-ге вид., пер. і доповн. – Львів: «Магнолія 2006». – 2009. – 205 с.
5. Орлов О.О.. Планування прибутку підприємств в умовах ринкової економіки: монографія / О.О. Орлов, Є.Г. Рясних, Н.І. Гавриловська. – Хмельницький: ХНУ, 2009. – 155 с.
6. Пасічник В.Г. Планування діяльності підприємства. Навчальний посібник // В.Г. Пасічник, О.В. Акіліна. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 256 с.
7. Планування діяльності підприємства: Навч. посібник. / В.В. Іванова. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 472 с.
8. Шегда А.В. Економіка підприємства: збірник тестів і задач. Навчальний посібник // А.В. Шегда, Т.Б. Харченко, Ю.А. Сагайдак. – К.: Центр учбової літератури. – 2010.- 240 с.